

Sprawa C-7/24

Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

Data wpływu:

4 stycznia 2024 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Retten i Svendborg (Dania)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

2 stycznia 2024 r.

Strona skarżąca:

Deutsche Rentenversicherung Nord

BG Verkehr

Strona pozwana:

Gjensidige Forsikring, dansk filial af Gjensidige Forsikring ASA,
Norge w imieniu Marius Pedersen A/S

Mandatar Gjensidige Forsikring, dansk filial Gjensidige Forsikring
ASA, Norge w imieniu Marius Pedersen A/S

**RETTEN I SVENDBORG
POSTANOWIENIE**

wydane w dniu 2 stycznia 2024 r.

Sprawa [...]

Deutsche Rentenversicherung Nord
[...]

przeciwko

GJENSIDIGE FORSIKRING, DANSK FILIAL AF GJENSIDIGE FORSIKRING
ASA, NORGE działającego w imieniu MARIUS PEDERSEN A/S

i

Gjensidige Forsikring, dansk filial af Gjensidige Forsikring ASA, Norge
[...]

oraz

Sprawa [...]

BG Verkehr
[...]

przeciwko

Mandatar Gjensidige Forsikring, dansk filial af Gjensidige Forsikring ASA,
Norge w imieniu
MARIUS PEDERSEN A/S
[...]

Niniejsze postanowienie wydał sędzia [...] [orzekający w składzie jednego
sędziego].

Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

UWAGI WSTĘPNE

- 1 Niniejsza sprawa dotyczy tego, czy duński zakład ubezpieczeń Gjensidige Forsikring A/S, działający w imieniu Marius Pedersen A/S, jest w ramach roszczenia regresowego odpowiedzialny wobec niemieckich publicznoprawnych zakładów ubezpieczeń emerytalnych i rentowych (instytucji zabezpieczenia społecznego), BG Verkehr i Deutsche Rentenversicherung Nord, za zwrot z tytułu świadczenia wypłaconego w związku ze śmiercią obywatela niemieckiego (zwanego dalej „X”) w wyniku wypadku przy pracy w Danii.
- 2 Jako niemiecki pracownik X posiadał ubezpieczenie emerytalne i rentowe w zobowiązanych instytucjach zabezpieczenia społecznego BG Verkehr i Deutsche Rentenversicherung Nord, które zgodnie z prawem niemieckim wypłaciły świadczenia wdowie po X (zwaney dalej „Y”).

- 3 Retten i Svendborg (sąd rejonowy w Svendborgu) postanowił zwrócić się do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, na podstawie art. 267 akapit drugi Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE), z pytaniem prejudycjalnym dotyczącym wykładni art. 85 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, zgodnie z jego ostatnią wykładnią zawartą w wyrokach Trybunału Sprawiedliwości, C-428/92, DAK/Lærerstandens Brandforsikring, ECLI:EU:C:1994:222 i C-397/96, Kordel i in., ECLI:EU:C:1999:432.

STAN FAKTYCZNY SPRAWY I PRZEBIEG POSTĘPOWANIA

- 4 Jako niemiecki pracownik X był zobowiązany do posiadania publicznoprawnego ubezpieczenia emerytalnego i rentowego w BG Verkehr i Deutsche Rentenversicherung Nord, które zgodnie z § 46 ust. 2 Sozialgesetzbuch Sechstes Buch (SGB VI) są zobowiązane do wypłaty świadczeń w razie śmierci ubezpieczonego. To publicznoprawne ubezpieczenie emerytalne i rentowe jest częścią niemieckiego systemu zabezpieczenia społecznego i ma na celu zabezpieczenie świadczeń emerytalnych i rentowych pracowników i osób pozostałych przy życiu.
- 5 Pomiędzy BG Verkehr i Deutsche Rentenversicherung Nord, z jednej strony, a Marius Pedersen A/S i jego ubezpieczycielem od odpowiedzialności cywilnej, Gjensidige Forsikring, z drugiej strony, powstał spór co do tego, czy BG Verkehr i Deutsche Rentenversicherung Nord przysługuje roszczenie regresowe z tytułu świadczeń wypłaconych wdowie po X, Y.
- 6 Obywatel Niemiec, X, został poszkodowany podczas wykonywania pracy w charakterze kierowcy zajmującego się działalnością wywozową na rzecz niemieckiego przedsiębiorstwa, DS Transport GmbH w dniu 15 lipca 2015 r., gdy pomagał załadować towary na zarejestrowany w Niemczech samochód ciężarowy pod jednym z adresów, pod którym Marius Pedersen A/S prowadzi działalność w Danii. W wyniku obrażeń odniesionych w wypadku X wkrótce potem zmarł.
- 7 Arbejdsmarkedets Erhvervssikring [Zakład Ubezpieczeń Rynku Pracy] w Danii orzekł następnie, że ten śmiertelny wypadek nie uprawniał wdowy po X, Y, do świadczeń na podstawie duńskiej ustawy o ubezpieczeniu od wypadków przy pracy, ponieważ X był objęty niemieckim systemem zabezpieczenia społecznego, jak stwierdzono powyżej (pkt 4).
- 8 Po śmierci X BG Verkehr i Deutsche Rentenversicherung Nord wypłaciły wdowie po X, Y, świadczenia na podstawie niemieckiej ustawy o zabezpieczeniu społecznym i zgodnie z prawem niemieckim wstąpiły w stosunek prawny Y wobec podmiotu odpowiedzialnego za szkodę.
- 9 Ponieważ Marius Pedersen A/S, za pośrednictwem swojego zakładu ubezpieczeń odpowiedzialności cywilnej Gjensidige Forsikring, przyznał, że jest zobowiązany

do wypłaty odszkodowania w związku ze śmiercią X w dniu 15 lipca 2015 r., BG Verkehr i Deutsche Rentenversicherung Nord podnoszą wobec Marius Pedersen A/S / Gjensidige Forsikring roszczenie regresowe z tytułu świadczeń wypłaconych przez te zakłady wdowie po X.

- 10 Marius Pedersen A/S / Gjensidige Forsikring odmówiła zaspokojenia tych podniesionych przez BG Verkehr i Deutsche Rentenversicherung Nord roszczeń regresowych, powołując się na okoliczność, że krajowe prawo duńskie nie przewiduje prawa do regresu w odniesieniu do tych roszczeń o zwrot, ponieważ są to świadczenia, w odniesieniu do których nie można podnieść roszczenia o zwrot zgodnie z prawem duńskim, a wdowa po X, Y, zdaniem Marius Pedersen A/S / Gjensidige Forsikring, musi być uznana za posiadającą roszczenie o świadczenia niezależnie od przyczyny śmierci X.
- 11 Marius Pedersen A/S / Gjensidige Forsikring stwierdziła ponadto, że Y otrzymała już odszkodowanie z tytułu utraty żywiciela, ponieważ Gjensidige Forsikring wypłacił Y odszkodowanie z tytułu utraty żywiciela obliczone zgodnie z krajowym prawem duńskim na wniosek jej prawnika. BG Verkehr i Deutsche Rentenversicherung Nord podniosły następnie, że odszkodowanie nie zostało wypłacone w ramach całkowitego wywiązania się ze zobowiązań, ponieważ Marius Pedersen A/S i Gjensidige Forsikring nie działały w momencie płatności w dobrej wierze w odniesieniu do roszczenia regresowego BG Verkehr i Deutsche Rentenversicherung Nord. W odniesieniu do wypłaty odszkodowania z tytułu utraty żywiciela na rzecz Y przez Gjensidige Forsikring strony są zgodne, że roszczenie zostało obliczone i wypłacone zgodnie z krajowymi, duńskimi przepisami o odszkodowaniach oraz że Y nie może na mocy prawa duńskiego dochodzić dalszego odszkodowania od Marius Pedersen A/S / Gjensidige Forsikring.
- 12 W dniach 6 i 12 lipca 2018 r., odpowiednio, BG Verkehr i Deutsche Rentenversicherung Nord wniosły pozwy przeciwko Marius Pedersen A/S / Gjensidige Forsikring A/S, domagając się, aby Marius Pedersen A/S / Gjensidige Forsikring A/S uznała, że jest odpowiedzialny wobec BG Verkehr i Deutsche Rentenversicherung Nord tytułem regresu za zwrot świadczeń, które BG [Verkehr] i Deutsche Rentenversicherung Nord są zobowiązane wypłacić i wypłaciły Y na podstawie § 46 ust. 2 niemieckiego Sozialgesetzbuch Sechstes Buch (SGB VI).

PRZEPISY PRAWA KRAJOWEGO I ORZECZNICTWO KRAJOWE

Lovbekendtgørelse 2018-08-24 nr 1070 om erstatningsansvar (erstatningsansvarsloven) (ustawa ujednolicona nr 1070 z dnia 24 sierpnia 2018 r. o odpowiedzialności odszkodowawczej) (ustawa o odpowiedzialności odszkodowawczej)

- 13 Paragraf 1 ust. 1 ustawy o odpowiedzialności odszkodowawczej stanowi: „Osoba odpowiedzialna za szkodę na osobie jest obowiązana do wypłacenia

odszkodowania z tytułu utraty dochodów, kosztów leczenia i innych strat wynikających z urazu, a także zadośćuczynienia za ból i cierpienie”.

- 14 Paragraf 13 ust. 1 ustawy o odpowiedzialności odszkodowawczej stanowi: *„Odszkodowanie z tytułu utraty żywiciela dla małżonka lub partnera wynosi 30 % odszkodowania, które należałoby przyjąć w przypadku całkowitej utraty zdolności do pracy zarobkowej (zob. §§ 5–8). Jednakże odszkodowanie to powinno wynosić co najmniej 644 000 DKK, z wyjątkiem szczególnych okoliczności”.*
- 15 Paragraf 17 ust. 1 ustawy o odpowiedzialności odszkodowawczej stanowi: *„Świadczenia wynikające z ustawodawstwa socjalnego, w tym zasiłki dla bezrobotnych, pomoc medyczna, renty wynikające z ustawodawstwa o rentach socjalnych i świadczenia wynikające z ustawy o ubezpieczeniu od wypadków przy pracy, do których uprawniony jest poszkodowany lub osoba pozostała przy życiu, nie mogą stanowić podstawy roszczenia regresowego wobec osoby odpowiedzialnej za odszkodowanie. [...]”.*
- 16 Paragraf 26a ust. 1 ustawy o odpowiedzialności odszkodowawczej stanowi: *„Osoba, która umyślnie lub w wyniku rażącego niedbalstwa spowodowała śmierć innej osoby, może zostać zobowiązana do wypłaty odszkodowania osobom pozostałym przy życiu, które pozostawały w szczególnie bliskim związku ze zmarłym”.*

Lovbekendtgørelse 2022-08-19 nr. 1186 om arbejdsskadesikring (arbejdsskadesikringsloven) (ustawa ujednolicona nr 1186 z dnia 19 sierpnia 2022 r. o ubezpieczeniu od wypadków przy pracy) (ustawa o ubezpieczeniu od wypadków przy pracy)

Paragraf 19 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu od wypadków przy pracy stanowi: *„W przypadku gdy wypadek przy pracy spowodował śmierć, pozostali przy życiu małżonek jest uprawniony do świadczenia, [...] jeżeli małżeństwo zostało zawarte przed wystąpieniem wypadku przy pracy, a wspólne zamieszkiwanie istniało w chwili śmierci poszkodowanego. [...]”.*

Paragraf 20 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu od wypadków przy pracy stanowi: *„Osoba, która jest uprawniona do kwoty przejściowej na podstawie § 19 ust. 1–3 i która utraciła żywiciela wskutek śmierci poszkodowanego lub której sytuacja bytowa uległa pogorszeniu w inny sposób wskutek śmierci, jest uprawniona do odszkodowania z tego tytułu. Odszkodowanie ustala się z uwzględnieniem zakresu zależności i zdolności osoby pozostałej przy życiu do samodzielnego utrzymania się, biorąc pod uwagę wiek, stan zdrowia, wykształcenie, zatrudnienie, zależność i sytuację finansową”.*

(2): *„Odszkodowanie jest przyznawane w formie ciągłego świadczenia na czas określony w wysokości 30 % rocznego wynagrodzenia zmarłego zgodnie z § 24. Odszkodowanie jest wypłacane ze skutkiem od dnia śmierci w wymiarze 1/12 co miesiąc z góry. Okres ten może wynosić maksymalnie 10 lat. Jeżeli jednak*

w związku ze śmiercią wypłacana jest okresowa odprawa pośmiertna, świadczenie nie jest wypłacane do końca związanego z dnią okresu zasiłkowego. Jeżeli zmarły otrzymywał ciągle odszkodowanie z tytułu utraty zdolności do pracy zarobkowej na mocy niniejszej ustawy, odszkodowanie z tytułu utraty żywiciela nie jest wypłacane do pierwszego dnia miesiąca następującego po śmierci”.

(3): *„Świadczenia na podstawie ust. 2 pozostają niezmienione przez przewidziany okres, chyba że świadczenie zostanie w całości lub w części zamienione na kwotę ryczałtową lub beneficjent umrze”.*

- 17 Paragraf 77 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu od wypadków przy pracy stanowi: *„Świadczenia przysługujące na podstawie ustawy nie mogą stanowić podstawy do roszczenia regresowego wobec podmiotu odpowiedzialnego za szkodę, który jest zobowiązany do wypłaty odszkodowania osobom poszkodowanym lub osobom pozostałym przy życiu, [...]. Roszczenia osób poszkodowanych lub osób pozostałych przy życiu w stosunku do podmiotu odpowiedzialnego za szkodę ulegają zmniejszeniu w zakresie, w jakim świadczenia zostały wypłacone lub są należne osobom zainteresowanym na podstawie niniejszej ustawy”.*

Orzecznictwo duńskie

- 18 Obowiązujący wcześniej przepis art. 93 rozporządzenia Rady (EWG) nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 r. był przedmiotem wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym skierowanego do Trybunału Sprawiedliwości (wyrok z dnia 2 czerwca 1994 r., C-428/92, DAK, ECLI:EU:C:1994:222) w związku z wyrokiem U 1995 341 Ø Østre Landsret (sądu apelacyjnego regionu wschodniego). W sprawie tej ustalono, że § 17 ust. 1 i § 22 ust. 2 duńskiej ustawy o odpowiedzialności odszkodowawczej nie stoi na przeszkodzie dochodzeniu przez zagraniczną instytucję zabezpieczenia społecznego roszczenia regresowego z tytułu świadczeń wypłaconych z zabezpieczenia społecznego.
- 19 Højesteret (sąd najwyższy) wydał następnie wyrok w sprawie U 2002. 573 H. Sprawa ta dotyczyła roszczenia regresowego niemieckiego pracodawcy z tytułu wynagrodzenia za czas choroby, kosztów leczenia i renty wypłaconych niemieckiemu marynarzowi, który został ranny podczas pracy w Danii.
- 20 W postępowaniu tym Højesteret (zob. wyrok U 1999 773 H) odmówił zwrócenia się z pytaniami prejudycjalnymi dotyczącymi wykładni ówczesnego art. 93 (obecnie art. 85) do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Højesteret stwierdził w uzasadnieniu postanowienia, że zgodnie z orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości

„jest oczywiste, iż art. 93 ust. 1 rozporządzenia Rady nr 1408/71 (art. 52 rozporządzenia Rady nr 3) należy interpretować w ten sposób, że przepis ten reguluje jedynie wybór prawa w odniesieniu do prawa instytucji do dochodzenia roszczeń o zwrot świadczenia wobec podmiotu odpowiedzialnego za szkodę oraz że roszczenie instytucji nie może – nawet w przypadkach, w których ma ono

charakter niezależnego roszczenia na podstawie lit. b) - przekraczać roszczenia, którego poszkodowany mógłby dochodzić od podmiotu odpowiedzialnego za szkodę na podstawie przepisów prawa właściwego dla stosunków między nimi, tj. zasadniczo prawa miejsca, w którym wystąpiła szkoda”.

- 21 W swoim postanowieniu Højesteret powołał się, między innymi, na wyrok Trybunału Sprawiedliwości 78/72, Ster, ECLI:EU:C:1973:51, w którym Trybunał orzekł w pkt 3, że *„bezpośrednie prawo instytucji odpowiedzialnej wobec odpowiedzialnej osoby trzeciej wynika z faktu, że osoba otrzymująca świadczenie z tytułu płatności jest uprawniona, na terytorium państwa, w którym wystąpiła szkoda, domagać się odszkodowania od tej osoby trzeciej”*, a także, że instytucja nie może *„domagać się od odpowiedzialnej osoby trzeciej zapłaty innej niż ta, której mógłby domagać się poszkodowany lub osoby pozostające na jego utrzymaniu”*.
- 22 Højesteret stwierdził następnie w sprawie U 1999 773 H, że z art. 93 ust. 1 (obecnie art. 85) wynika, iż roszczenie pracodawcy wobec ubezpieczyciela odpowiedzialności cywilnej nie może przekraczać roszczenia, którego poszkodowany mógłby dochodzić na mocy prawa duńskiego wobec podmiotu odpowiedzialnego za szkodę. W bezpośredniej konsekwencji tego wyroku Højesteret orzekł w sprawie U 2002 573 H, że roszczenie pracodawcy dotyczące wynagrodzeń i kosztów leczenia uległo przedawnieniu (zgodnie z prawem duńskim), ale istniało roszczenie o zwrot kosztów świadczeń rentowych po stronie pracodawcy, chociaż roszczenie to nie mogło przekraczać kwoty, do której poszkodowany byłby uprawniony na mocy prawa duńskiego.
- 23 Jeśli chodzi o ostatnie orzecznictwo duńskie, należy nawiązać do wyroku Østre Landsret z dnia 2 marca 2020 r. (FED 2020 31 Ø) oraz wyroku Højesteret z dnia 8 grudnia 2021 r. (U 2022 1033 H), które dotyczą podobnej kwestii. Sprawa ta dotyczyła kolizji, do której doszło na autostradzie duńskiej, w której jedno z niemieckich małżonków poniosło śmierć, a drugie – zostało ranne.
- 24 Sprawa ta dotyczyła tego, czy Bundesbahnvermögen – Rechtsfähiges Sondervermögen der Bundesrepublik Deutschland i Krankenversicherung für Bundesbahnbeamten, Bezirksleistung Wuppertal, przysługiwało roszczenie o zwrot poniesionych przez nie kosztów wobec ubezpieczyciela sprawcy, Codan Forsikring A/S, która uznała swoją odpowiedzialność odszkodowawczą.
- 25 Zdaniem Østre Landsret, roszczenie regresowe instytucji zabezpieczenia społecznego z tytułu świadczeń wypłaconych w jednym państwie członkowskim na podstawie zdarzenia, które miało miejsce w innym państwie członkowskim, nie może przekraczać roszczenia, którego poszkodowany może dochodzić na podstawie ustawodawstwa tego innego państwa członkowskiego, w którym doszło do powstania szkody.
- 26 Østre Landsret stwierdził ponadto, że istnieje obowiązek uwzględnienia roszczenia instytucji zabezpieczenia społecznego tylko w takim zakresie, w jakim

ubezpieczyciel, w tym przypadku Codan Forsikring A/S, był zobowiązany na mocy prawa duńskiego do wypłaty poszkodowanemu odpowiedniej kwoty odszkodowania.

- 27 Østre Landsret przyjął zatem, że do tego, aby wiarytelność poszkodowanego mogła zostać zaspokojona, musi zachodzić tożsamość między świadczeniami wypłaconymi poszkodowanemu przez zobowiązaną instytucję zabezpieczenia społecznego w Niemczech a roszczeniem, którego poszkodowany mógłby dochodzić na podstawie ustawodawstwa państwa członkowskiego, w którym doszło do szkody, tj. na podstawie prawa duńskiego.
- 28 Od wyroku Østre Landsret zostało wniesione odwołanie do Højesteret. Potwierdzając orzeczenie Østre Landsret, Højesteret stwierdził w swoim wyroku, że roszczenie instytucji zabezpieczenia społecznego nie może przekraczać roszczenia, którego poszkodowany może dochodzić od podmiotu odpowiedzialnego za szkodę na podstawie przepisów mających zastosowanie do relacji między poszkodowanym a podmiotem odpowiedzialnym za szkodę.
- 29 Højesteret nie wydał rozstrzygnięcia w kwestii tego, czy można podnosić roszczenia regresowe wobec Codan Forsikring A/S z tytułu świadczeń rentowych dla wdów i „Sterbegeld” obliczonych i wypłaconych zgodnie z prawem niemieckim, ponieważ Højesteret uznał, że w tych konkretnych okolicznościach Codan Forsikring A/S w dobrej wierze i w pełni wywiązując się ze zobowiązań, wypłacił wdowie zamieszkałej w Niemczech odszkodowanie za utratę żywiciela obliczone zgodnie z prawem duńskim.
- 30 Højesteret stwierdził ponadto, że zostało w wystarczającym stopniu ustalone, iż koszty poniesione przez Krankenversicherung für Bundesbahnbeamten były, ze względu na swój charakter, objęte wyrażeniem „koszty leczenia i inne straty” zawartym w § 1 ustawy o odpowiedzialności odszkodowawczej.
- 31 Ponadto należy również zauważyć, że strony w tej sprawie były zgodne co do tego, że zakres roszczenia o odszkodowanie miał być określony na podstawie prawa duńskiego, a zatem roszczenie nie mogło wykraczać poza roszczenie, które poszkodowany mógł dochodzić na mocy prawa duńskiego przeciwko jej sprawcy.

PRAWO UNII EUROPEJSKIEJ

- 32 Przepis prawa Unii Europejskiej, którego dotyczy niniejsza sprawa, to w szczególności art. 85 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego. Przepis ten odpowiada art. 93 ust. 1 rozporządzenia Rady (EWG) nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 r., poprzednio obowiązującego przepisu, oraz art. 52 rozporządzenia Rady nr 3 z dnia 25 września 1958 r.

ARGUMENTY STRON

- 33 **BG Verkehr i Deutsche Rentenversicherung Nord** twierdzą w ramach niniejszego postępowania, że BG Verkehr i Deutsche Rentenversicherung Nord podmiot wstąpiły w roszczenia Y wobec Marius Pedersen A/S / Gjensidige Forsikring A/S na podstawie § 116 ust. 1 niemieckiego Sozialgesetzbuch Zehntes Buch (SGB X). BG Verkehr i Deutsche Rentenversicherung Nord przysługuje zatem roszczenie regresowe wobec Marius Pedersen A/S / Gjensidige Forsikring A/S z tytułu świadczeń socjalnych wypłaconych Y przez BG Verkehr i Deutsche Rentenversicherung Nord w drodze wstąpienia w prawa Y wobec Marius Pedersen A/S i Gjensidige Forsikring A/S. Nie jest to zresztą kwestionowane przez strony.
- 34 BG Verkehr i Deutsche Rentenversicherung Nord twierdzą ponadto, że zakres uprawnienia do zwrotu, jakie przysługuje BG [Verkehr] i Deutsche Rentenversicherung Nord wobec Marius Pedersen A/S / Gjensidige Forsikring A/S na podstawie art. 85 ust. 1 rozporządzenia Rady nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. należy ustalić zgodnie z prawem państwa członkowskiego, w którym BG Verkehr i Deutsche Rentenversicherung Nord, jako zobowiązane instytucje zabezpieczenia społecznego, mają siedzibę statutową, tj. zgodnie z prawem niemieckim, w związku z czym przepisy § 17 ust. 1 duńskiej ustawy o odpowiedzialności odszkodowawczej nie stoją na przeszkodzie temu, aby BG Verkehr i Deutsche Rentenversicherung Nord przysługiwało roszczenie regresowe wobec Marius Pedersen A/S i Gjensidige Forsikring A/S.
- 35 BG Verkehr i Deutsche Rentenversicherung Nord twierdzą w tym względzie, że, zgodnie z art. 85 ust. 1, przesłanki i zakres roszczeń, w który wstępują BG Verkehr i Deutsche Rentenversicherung Nord, należy również określić zgodnie z prawem państwa członkowskiego, w którym BG Verkehr i Deutsche Rentenversicherung Nord, jako zobowiązane instytucje zabezpieczenia społecznego, mają swoją siedzibę, tj. zgodnie z prawem niemieckim.
- 36 BG Verkehr i Deutsche Rentenversicherung Nord twierdzą ponadto, że, jeżeli zakres roszczenia przysługującego BG Verkehr i Deutsche Rentenversicherung Nord wobec Marius Pedersen A/S i Gjensidige Forsikring A/S ma zostać określony zgodnie z przepisami prawa materialnego państwa członkowskiego, na którego terytorium doszło do szkody, tj. prawa duńskiego, nie wyklucza to przysługującego BG Verkehr i Deutsche Rentenversicherung Nord wobec Marius Pedersen A/S / Gjensidige Forsikring A/S roszczenia regresowego z tytułu świadczeń socjalnych wypłaconych Y przez BG Verkehr i Deutsche Rentenversicherung Nord.
- 37 Na poparcie tego twierdzenia BG Verkehr i Deutsche Rentenversicherung Nord powołują się na wykładnię art. 93 ust. 1 rozporządzenia Rady (EWG) nr 140/93, poprzednio obowiązującego przepisu, jakiej dokonał duński Højesteret w wyroku U 2002 573 H z dnia 19 grudnia 2001 r.

- 38 Wyrok ten dotyczył tego, ustawodawstwo którego państwa członkowskiego należy zastosować do rozliczeń między stronami, a tym samym zakresu przysługującego zobowiązanej instytucji zabezpieczenia społecznego regresowego wobec podmiotu odpowiedzialnego za szkodę. Højesteret przywiązał dużą wagę do faktu, że roszczenie zobowiązanej instytucji zabezpieczenia społecznego nie może, pod względem kwoty, przekraczać roszczenia, które poszkodowany może odzyskać na mocy ustawodawstwa państwa członkowskiego, w którym doszło do szkody. Højesteret nie orzekł jednak, czy roszczenie zobowiązanej instytucji zabezpieczenia społecznego musi być tożsame lub w inny sposób porównywalne z roszczeniem, które poszkodowany mógłby odzyskać na mocy prawa duńskiego.
- 39 BG Verkehr i Deutsche Rentenversicherung Nord twierdzą, że art. 85 ust. 1 należy interpretować w ten sposób, że do tego, aby świadczenia socjalne wypłacone wdowie przez BG Verkehr i Deutsche Rentenversicherung Nord (renta wdowia) oraz roszczenie, które zgodnie z prawem duńskim wdowa mogłaby odzyskać od poszkodowanego (odszkodowanie z tytułu szkody na osobie i odszkodowanie z tytułu utraty żywiciela) mogły zostać zwrócone, nie muszą one być tożsame ani w żaden sposób porównywalne pod względem charakteru. BG Verkehr i Deutsche Rentenversicherung Nord twierdzą w tym względzie, że roszczenie nie może po prostu przekraczać pod względem kwoty roszczenia, które poszkodowany mógłby odzyskać na podstawie prawa państwa członkowskiego, w którym wystąpiła szkoda, tj. na podstawie prawa duńskiego.
- 40 BG Verkehr i Deutsche Rentenversicherung Nord twierdzą, że, ze względu na to, iż wstąpienie zobowiązanej instytucji zabezpieczenia społecznego na podstawie art. 85 ust. 1 musi zostać uznane przez każde państwo członkowskie, sprzeczne z tym przepisem byłoby, gdyby państwo członkowskie musiało uznać prawo zobowiązanej instytucji zabezpieczenia społecznego do tego wstąpienia, jednocześnie mogąc skutecznie uniemożliwić wyegzekwowanie danego roszczenia. BG Verkehr i Deutsche Rentenversicherung Nord twierdzą, że przepis ten nie miał na celu wykluczenia roszczenia zobowiązanej instytucji zabezpieczenia społecznego wobec osoby odpowiedzialnej za szkodę ze względu na brak tożsamości między świadczeniami, których można dochodzić na podstawie ustawodawstwa państwa członkowskiego, w którym zobowiązana instytucja zabezpieczenia społecznego ma swoją siedzibę, a ustawodawstwem państwa członkowskiego, w którym doszło do powstania szkody.
- 41 Podsumowując, BG Verkehr i Deutsche Rentenversicherung Nord twierdzą, że, niezależnie od tego, czy przesłanki i zakres roszczenia, w które wstępują BG Verkehr i Deutsche Rentenversicherung Nord i z tytułu którego dochodzone jest odszkodowanie, należy określić na podstawie prawa duńskiego czy niemieckiego, do tego, aby Marius Pedersen A/S / Gjensidige Forsikring A/S przypisana została odpowiedzialność odszkodowawcza wobec Deutsche Rentenversicherung Nord, nie jest wymagane, aby świadczenia socjalne wypłacone Y przez BG Verkehr i Deutsche Rentenversicherung Nord oraz roszczenie, które Y mógłby odzyskać od Marius Pedersen A/S / Gjensidige Forsikring A/S na mocy prawa duńskiego,

miały porównywalny charakter. Marius Pedersen A/S / Gjensidige Forsikring A/S jest zatem zobowiązana do zwrotu świadczenia socjalnego wypłaconego Y przez BG Verkehr i Deutsche Rentenversicherung Nord.

- 42 W toku postępowania **Marius Pedersen A/S / Gjensidige Forsikring A/S** twierdzi, że rozporządzenie nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego reguluje jedynie kwestię tego, czy strona skarżąca może wstąpić w prawa poszkodowanego, a nie kwestię tego, czy przepisy duńskie przewidują podstawę dla podniesionego przez stronę skarżącą roszczenia regresowego.
- 43 Marius Pedersen A/S / Gjensidige Forsikring A/S twierdzi ponadto, że czynnikiem decydującym o roszczeniu regresowym strony skarżącej jest to, czy poszkodowanemu przysługuje na mocy prawa duńskiego prawo do świadczeń, których zwrotu domaga się strona skarżąca (zob. m.in. orzeczenia Højesteret w sprawach U 1999 773 H i U 2022 1033 H), oraz że nie ma to w tym przypadku miejsca, ponieważ roszczenie o mający charakter świadczenia ciągłego rentę wdowią przysługującą na mocy prawa niemieckiego nie odpowiada roszczeniu o skapitalizowane odszkodowanie z tytułu utraty żywiciela przysługujące na mocy prawa duńskiego.
- 44 Strona pozwana twierdzi, że roszczenie regresowe z tytułu świadczeń rentowych dla wdowy po zmarłym należy uznać za niezależne od śmierci zmarłego w wypadku przy pracy, ponieważ wdowę po zmarłym należy uznać za uprawnioną do roszczenia do świadczeń niezależnie od przyczyny śmierci.
- 45 Chociaż Marius Pedersen A/S / Gjensidige Forsikring przyznała, że co do zasady niemieckim instytucjom ubezpieczeniowym przysługuje roszczenie, to stwierdziła, że zgodnie z § 77 ust. 1 zdanie pierwsze ustawy o ubezpieczeniu od wypadków przy pracy świadczenia przewidziane w tej ustawie nie mogą stanowić podstawy „roszczenia regresowe wobec podmiotu odpowiedzialnego za szkodę, który ponosi odpowiedzialność odszkodowawczą wobec wdowy po zmarłym. Ponadto, zgodnie z § 77 ust. 1 zdanie drugie tej ustawy, roszczenie osoby pozostałej przy życiu (wdowy) wobec osoby odpowiedzialnej za odszkodowanie (w tym przypadku Marius Pedersen A/S / Gjensidige Forsikring) należy zmniejszyć do zakresu, w jakim „świadczenia zostały wypłacone lub są należne zainteresowanym osobom na mocy niniejszej ustawy”. Strona pozwana twierdzi zatem, że skarżącym instytucjom ubezpieczeniowym roszczenia regresowe z tytułu wypłaconych świadczeń nie przysługują w sytuacji, gdy świadczenia te należy uznać za zastępujące świadczenia objęte § 20 ustawy o ubezpieczeniu od wypadków przy pracy w odniesieniu do prawa osób pozostałych przy życiu do odszkodowania z tytułu utraty żywiciela.
- 46 Marius Pedersen A/S / Gjensidige Forsikring twierdzi ponadto, że pogląd ten jest zgodny z wyrokiem Trybunału EFTA z dnia 20 lipca 2017 r. w sprawie E-11/16, Mobil Betriebskrankenkasse przeciwko Tryg Forsikring, zgodnie z którym roszczenie regresowe na podstawie rozporządzenia nie może przekraczać

roszczenia lub roszczeń, których poszkodowany sam mógłby dochodzić od podmiotu odpowiedzialnego za szkodę zgodnie z prawem miejsca, w którym szkoda miała miejsce.

KONTEKST PYTAŃ

- 47 Nie ma – co do zasady – sporu co do tego, że zobowiązana instytucja zabezpieczenia społecznego w jednym państwie członkowskim ma, zgodnie z art. 85 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r., prawo do zwrotu wobec podmiotu odpowiedzialnego za szkodę na podstawie zdarzenia powodującego odpowiedzialność, które miało miejsce w innym państwie członkowskim, niezależnie od przepisu prawa krajowego tego innego państwa członkowskiego, w tym przypadku § 17 ust. 1 duńskiej ustawy o odpowiedzialności odszkodowawczej.
- 48 Istnieje jednak spór co do tego, ustawodawstwo którego państwa członkowskiego ma określać zakres roszczenia, w które wstąpiła zobowiązana instytucja zabezpieczenia społecznego.
- 49 Istnieje również spór co do tego, czy, jeżeli zakres takiego roszczenia ma być ustalany na podstawie przepisów prawa materialnego państwa członkowskiego, w którym wystąpiła szkoda, to wówczas prawo instytucji zabezpieczenia społecznego do zwrotu [roszczenie regresowe] wiąże się z przyjęciem wymogu, że świadczenia socjalne, których zwrotu się dochodzi, mają mieć charakter porównywalny ze świadczeniami, których zwrotu poszkodowany mógłby dochodzić na podstawie ustawodawstwa państwa członkowskiego, w którym wystąpiła szkoda.
- 50 Istnieje również spór co do tego, co oznacza termin „charakter” i czy wiąże się on jedynie z wymogiem, aby roszczenie, którego się dochodzi, nie przekraczało pod względem kwoty roszczenia, które poszkodowany mógłby dochodzić na mocy prawa państwa członkowskiego, w którym doszło do szkody.
- 51 Prawo duńskie odnosi się również do charakteru elementów składowych odszkodowania, którego w wyniku szkody na osobie może domagać się strona poszkodowana lub osoby pozostałe przy życiu po osobie poszkodowanej. Ustawa o odpowiedzialności odszkodowawczej zawiera zatem przepisy, na mocy których można podnosić roszczenia o odszkodowanie za inne straty, utratę zarobków, ból i cierpienie, trwałe uszczerbek na zdrowiu, utratę zdolności do zarobkowania, utratę żywiciela, o kwotę przejściową w przypadku śmierci oraz o odszkodowanie z tytułu czynu niedozwolonego. Większość pozycji jest również ograniczona do określonej kwoty.
- 52 Paragraf 77 ustawy o ubezpieczeniu od wypadków przy pracy stanowi również, że odszkodowanie obliczone zgodnie z ustawą o odpowiedzialności odszkodowawczej ma charakter posiłkowy w stosunku do odszkodowania,

którego poszkodowany lub osoby pozostałe przy życiu mogą dochodzić na podstawie ustawy o ubezpieczeniu od wypadków przy pracy, oraz że odszkodowanie za wypadek przy pracy nie może stanowić podstawy roszczenia regresowego wobec sprawcy szkody, który ponosi odpowiedzialność odszkodowawczą.

- 53 Ani ustawa o odpowiedzialności odszkodowawczej, ani ustawa o ubezpieczeniu od wypadków przy pracy nie przyznaje osobie pozostałej przy życiu prawa do renty wdowiej o charakterze i w sposób określony w § 64–65 Sozialgesetzbuch Sechstes Buch (SGB VI). W związku z tym nie jest łatwo ustalić, czy zachodzi tożsamość między roszczeniem odszkodowawczym instytucji zabezpieczenia społecznego domagającej się zwrotu a odpowiednią pozycją (pozycjami) w ustawie o odpowiedzialności odszkodowawczej, bądź w ustawie o ubezpieczeniu od wypadków.
- 54 W związku z tym nie jest również łatwo wywnioskować, czy, a jeśli tak, to w jakim zakresie, roszczenie regresowe z tytułu kosztów poniesionych przez instytucję zabezpieczenia społecznego może być egzekwowane od podmiotu odpowiedzialnego za szkodę.
- 55 Orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej dotyczące tego, w jaki sposób art. 85 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 883/2004 w z dnia 29 kwietnia 2004 r. należy interpretować w odniesieniu do zakresu roszczenia, do którego zobowiązana instytucja zabezpieczenia społecznego może wstąpić i odzyskać od osoby odpowiedzialnej za szkodę (zob. m.in. wyrok z dnia 12 marca 1999 r., C-397/96, Kordel i in., ECLI:EU:C:1999:432 oraz wyrok z dnia 12 marca 1994 r., C-428/92, DAK, ECLI:EU:C:1994:222) – nie jest obszerne.
- 56 W swoim orzecznictwie, ostatnio w sprawie C-397/96, Kordel i in., Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej orzekł, że art. 93 ust. 1 rozporządzenia Rady (EWG) nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 r., mającego wówczas zastosowanie w tej sprawie, należy interpretować w ten sposób, że zarówno wymogi, jak i zakres roszczenia przysługującego instytucji zabezpieczenia społecznego w rozumieniu tego rozporządzenia wobec osoby, która na terytorium innego państwa członkowskiego spowodowała szkodę stanowiącą podstawę do wypłaty przez tę instytucję świadczeń z zabezpieczenia społecznego, należy określić zgodnie z prawem państwa członkowskiego, któremu podlega ta instytucja.
- 57 Ponadto, w sprawie C-428/92, DAK, ECLI:EU:C:1994:222, Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej uznał również, że zarówno przesłanki, jak i zakres prawa do zwrotu, które przysługuje instytucji zabezpieczenia społecznego w rozumieniu tego rozporządzenia wobec podmiotu, który spowodował szkodę na terytorium innego państwa członkowskiego, co pociągnęło za sobą wypłatę świadczeń z zabezpieczenia społecznego, są określane zgodnie z prawem państwa członkowskiego, któremu podlega ta instytucja.

- 58 Z orzecznictwa Trybunału wynika jednak, że nie jest jasne, czy przepisy prawa materialnego państwa członkowskiego, w którym wystąpiła szkoda, mogą ograniczać roszczenie regresowe przysługujące zobowiązanej instytucji zabezpieczenia społecznego w przypadku, gdy świadczenia z zabezpieczenia społecznego, których zwrotu się dochodzi, nie są tożsame lub przynajmniej nie są porównywalne pod względem charakteru z roszczeniem, które poszkodowany mógłby odzyskać na podstawie tych przepisów prawa materialnego.

Wnioski

W świetle powyższego Retten i Svendborg, który jest sądem pierwszej instancji w niniejszej sprawie, stwierdza, że istnieje potrzeba zwrócenia się do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z pytaniami prejudycjalnymi, jak wskazano poniżej.

Retten i Svendborg zwraca się do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej o udzielenie odpowiedzi na następujące pytanie prejudycjalne:

1. Czy art. 85 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego należy interpretować w ten sposób, że do tego, aby instytucji zobowiązanej przysługiwało roszczenie regresowe na podstawie tego przepisu, w państwie członkowskim, w którym wystąpiła szkoda, konieczne jest istnienie zgodnej z prawem podstawy dla tego rodzaju odszkodowania lub zadośćuczynienia, w odniesieniu do którego podnoszone jest to roszczenie regresowe, lub równoważnego mu świadczenia, w następstwie zdarzenia, za które sprawca szkody ponosi odpowiedzialność odszkodowawczą zgodnie z prawem miejsca, w którym wystąpiła szkoda?

2 stycznia 2024 r.

[...]